

LA MÚSICA I LA MULTICULTURALITAT A L'AULA

Com la pràctica de les diferents expressions
musicals dels infants a l'aula pot ajudar al
coneixement mutu en el grup- classe

Caro Barnolas i Rossi

4t curs

Treball Final de Grau

Professor: Antoni Tort Bardolet

Grau en Mestra d'Educació Infantil

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic, 16 de maig de 2014

Resum

Actualment, vivim en una societat on hi conviuen diferents cultures i la música és un llenguatge que s'utilitza en totes elles. Aquest treball tractarà el tema de la música i la multiculturalitat a l'aula per investigar si és possible, a partir de la música dels diferents països d'origen dels infants, conèixer-se millor i conèixer millor als companys. Com a mestres hem de tenir en compte totes les cultures de la nostra aula per tal d'ajudar als infants a respectar i valorar cada una d'elles. En aquesta investigació trobarem quina ha estat la metodologia d'estudi, quina ha estat la intervenció a l'aula i quins són els resultats que hem obtingut.

Paraules clau:

Multiculturalitat a l'aula, música, Educació Infantil, relacions entre infants, coneixement propi i mutu.

Abstract

Now a day, we live in a society where different cultures coexist and the music is a language that is used in all of them. This work talks about the music and the multiculturalism in the classroom to investigate if it's possible, from the music of different origin countries of the children, to improve self-knowledge and knowledge of classmates. As teachers we must take into account all cultures in our classroom to help children to respect and value each one of them. In this research we find what has been the study methodology, which has been the intervention in the classroom and what are the results we have obtained.

Key words:

Multiculturalism in classroom, music, Infant Education, relationships between children, self-knowledge and mutual.

Índex

1. Introducció	4
2. Marc conceptual	5
2.1. La música a l'Educació Infantil	5
2.2. Relacions i coneixement de l'altre a l'Educació Infantil	8
2.3. Escoles multiculturals	11
2.4. La música com a recurs cultural d'aprenentatge i coneixement de l'altre	14
3. Metodologia d'estudi	18
3.1. Observació, enregistrament i seguiment dels infants	18
3.2. Entrevistes als infants i a les famílies	23
4. Intervenció	28
5. Resultats	30
5.1. Resultats de l'observació	30
5.2. Resultats de les entrevistes	31
5.2.1. Resultats de les entrevistes inicials	32
5.2.2. Resultats de les entrevistes finals	38
6. Conclusions	51
6.1. Interpretació dels resultats	51
6.2. Limitacions i millores	55
6.3. Valoració personal	56
7. Bibliografia i webgrafia	58
ANNEXOS	61
Annex 1: DVD documental de la intervenció	62
Annex 2: Entrevistes a les famílies	63
Annex 3: Entrevistes inicials i finals als infants	64
Annex 4: Sociograma inicial	66
Annex 5: Sociograma final	67

1. Introducció

El treball "La música i la multiculturalitat a l'aula: com la pràctica de les diferents expressions musicals dels infants a l'aula pot ajudar al coneixement mutu en el grup- classe", correspon al Treball Final del Grau (TFG) en Mestra d'Educació Infantil. L'objectiu d'aquest treball és aprofundir i explicar la investigació que s'ha portat a terme per tal d'observar si podem ajudar en el coneixement propi i el de l'altre, a partir de treballar les músiques dels diferents països d'origen dels infants de l'aula.

S'ha portat a terme el treball sobre aquest tema perquè és una qüestió que ens envolta, actualment, en la nostra societat. És a dir, actualment trobem a les aules, infants amb diferents cultures d'origen i és per això que es va decidir realitzar aquesta investigació. La música és un llenguatge present en totes les cultures i és per això que, el treball gira al voltant de la música i la multiculturalitat.

A partir dels resultats d'aquesta investigació, podrem saber si aquesta pràctica pot ser una nova forma de valorar i respectar la multiculturalitat per tal que els infants es coneguin més a ells mateixos i també, als seus companys.

El TFG està dividit en diferents parts per tal de portar a terme, correctament, aquesta investigació. Primerament, trobem una explicació teòrica dels diferents conceptes que es treballaran, dividits en quatre apartats; seguidament, l'explicació de la metodologia utilitzada que es basa en l'observació i l'entrevista; a continuació, trobem la intervenció que s'ha portat a terme i; finalment, els resultats i les conclusions sobre les dades obtingudes.

Per tancar aquesta investigació, exposem una petita valoració o opinió personal sobre tot el procés de realització d'aquest treball i quines són les futures possibilitats que ens pot aportar.

2. Marc conceptual

Aquest treball es fonamenta en tres grans aspectes que seran tractats en els corresponents apartats en els quals es parlarà: a) sobre com és i com es treballa la música a l'Educació Infantil, b) quines i com són les relacions i coneixements de l'altre a l'Educació Infantil i c) com s'ha de treballar en escoles multiculturals. A partir d'aquests tres grans conceptes, n'extraurem un quart on es tractarà de relacionar els anteriors.

2.1. La música a l'Educació Infantil

Al llibre "La música a l'escola infantil (0-6)"¹, se'ns explica la necessitat de propiciar experiències sonores i musicals als infants per tal d'afavorir les capacitats perceptives, creatives, expressives i comunicatives. Per tant, la música potencia el desenvolupament de moltes capacitats que ajudaran al llarg de la vida dels infants. És a dir, la música pot ajudar en habilitats com l'auto-disciplina, la paciència, la sensibilitat, la coordinació, el treball en equip o la capacitat per a memoritzar i concentrar-se. És per aquest motiu que, s'ha de tractar el llenguatge musical com un desenvolupament integral, una intel·ligència més a estimular i que ajudarà a les altres intel·ligències. Com hem dit doncs, la música és un llenguatge que hauria d'estar present en molts instants de la vida diària dels infants per tal d'anar potenciant totes aquestes capacitats, citades anteriorment.

La música és un dels ingredients essencials en la vida de les persones de totes les edats i cultures. Per tant, és un llenguatge molt utilitzat en la nostra vida. Des que som bebès, estem envoltats de música i és per això que, és indispensable la música en edats primerenques. És a dir, a mesura

---

¹ ALSINA, Pep; DÍAZ, Maravillas; GIRÁLDEZ, Andrea. *La música en la escuela infantil (0-6)*. Barcelona: Graó, 2008.

que anem creixent, la música ens va acompanyant ja que, quan encara no tenim la parla assolida, ens relacionem a partir de sons i, a mesura que anem creixent, la música ens va ajudant en diferents aspectes i a millorar moltes capacitats i intel·ligències.

Aquest concepte de com entenem la música, també, pels seus usos i funcions, és joc i interpretació, auto- expressió, comunicació i ajuda en el desenvolupament del sentit de cooperació entre infants. També, és interessant poder oferir als infants, diferents tipus de música per tal d'observar les altres realitats que ens envolten. D'aquesta manera, els infants coneixeran altres músiques i podran escollir la que més els hi agradi. Amb aquesta pràctica, ajudarem a potenciar la manifestació de l'opinió personal en contextos reals, incrementar la diversitat del gust musical i conèixer un ventall més ampli de la cultura. A partir d'això, els infants seran més tolerants ja que entendran que cada cultura té la seva música i que cada música té la seva cultura.

Mehlig (1997) assenyala que l'escola és l'únic espai on els infants tenen la oportunitat de rebre educació musical, per tant, és molt important que des de l'escola es potenciï aquest llenguatge per donar qualitat a l'educació de cada un dels alumnes².

Per tal d'oferir la millor Educació Musical als infants, la mestra ha de complir unes habilitats específiques:

- Habilitat d'interpretació: cantar, imitar sons, tocar sons i realitzar moviments corporals concordats amb els estímuls musicals.
- Habilitat de discriminació auditiva: identificar i analitzar diferències d'altura, intensitat, timbre, duració... i, identificar característiques com el temps, caràcter, velocitat, etc.

---

² Extret de: ALSINA, Pep. (2004). *Educación musical para una educación de calidad*. [Versión electrónica]. Revista Eufonía 30.

- Habilitat didàctica i musicals: programació, disseny d'unitats didàctiques i preparar i guiar les activitats a l'aula.

No obstant, no només és essencial saber quines habilitats necessita la mestra a l'hora de realitzar una bona educació musical sinó que, la mestra també ha de saber quin grup d'infants tindrà a l'aula i de quines edats per tal d'ajustar les seves activitats. Per tant, és essencial tenir coneixements musicals per tal de portar a terme una bona pràctica però, encara més essencial és conèixer la realitat de cada infant, la seva necessitat i el seu interès per tal de programar activitats significatives pels infants i que se sentin motivats per aprendre.

Els infants de Parvulari, ja tenen la capacitat de representar, gràficament, els sons, cada vegada tenen més percepció dels segments del seu cos, poden seguir la pulsació i el ritme, poden crear ritmes i melodies i, tenen un repertori de cançons i melodies molt variat. Per això, en aquestes edats és molt important poder treballar cançons, audicions, instruments i danses. D'aquesta manera, aniran veient la varietat musical i, s'aniran desenvolupant de manera integral.

A Catalunya, concretament, al currículum de segon Cicle d'Educació Infantil, es demana que els infants es desenvolupin entorn de quatre eixos: aprendre a ser i actuar de forma cada vegada més autònoma, aprendre a pensar i a comunicar, aprendre a descobrir i tenir iniciativa i, aprendre a viure i habitar el món. L'Educació Musical és un llenguatge de comunicació que ens permet treballar els quatre eixos citats ja que amb la música es treballa l'exploració i la percepció i, la interpretació i la creació. Amb aquestes dues consignes, es pot treballar tant la part més expressiva i de moviment com la part més d'oïda i d'escolta. També, respecta les tres àrees que contempla el currículum, la música ajuda a desenvolupar-les i per tant, és essencial començar a treballar-la, com hem dit anteriorment, des de l'Educació Infantil. Per tant, s'han de treballar diferents aspectes de la música com ara l'audició, la cançó, les qualitats del so, els instruments, la

dansa, etc. D'aquesta manera, com a mestres, ajudarem en el bon desenvolupament dels infants.

2.2. Relacions i coneixement de l'altre a l'Educació Infantil

Una de les grans necessitats dels ésser humans és sentir-se estimat, és a dir, sentir-se acollit, respectat i valorat per allò que un és i, és per això que és necessari l'altre i el coneixement de l'altre. També, per poder relacionar-te amb la societat, són necessàries les emocions. La mestra, com a model, ha de ser "persona" i per tant, saber respectar i valorar a cada un dels infants, mostrar les seves emocions i ajudar als infants a crear relacions, fonamentades en les emocions d'uns i altres.

No obstant, per tal de poder mantenir relacions sanes, és essencial descobrir qui som interiorment per poder actuar, amb els altres, de manera coherent i plena. És a dir, és imprescindible conèixer-se a un mateix per poder conèixer a l'altre. I, per tant, primer de tot s'ha de tenir un benestar, emocional i psicològic, individual per tal d'obrir-se al col·lectiu. És per això que, el més important és conèixer quines són les teves arrels culturals, quina mena de persona ets, quines característiques individuals tens, etc. i valorar i estimar-te tal i com ets per tal de sentir la necessitat de conèixer als altres i relacionar-te sanament.

Com hem dit anteriorment, per conèixer-se són necessàries les emocions que inclouen la cultura, la ètica, els aprenentatges, etc., de cadascú. Per tant, les emocions s'han de treballar per tal de poder retrobar-nos i acceptar-nos a nosaltres mateixos, per retrobar i acceptar a l'altre i, finalment, per ajudar a l'educació que és la base del desenvolupament individual i col·lectiu. Tal com ens diuen, Eva Bach i Pere Darder (2004) al

llibre "Sedueix-te per seduir"³, sense l'altre no som ningú i per tant, un aprenentatge significatiu sempre serà fruit de l'emoció a partir d'algun tipus de vinculació afectiva amb allò que estem fent o coneixent. És per això que hem de conèixer les nostres pròpies emocions i reconèixer-les per tal d'ajudar en les relacions amb l'altre.

Per poder ajudar als infants a afrontar les emocions i situacions, és indispensable que, des de petits, els nens i nenes se sentin estimats, principalment, per les seves famílies. Tal com ha escrit Goleman (1996)⁴, la vida familiar és la primera escola d'aprenentatge emocional. Per aquest motiu, família i escola haurien d'assumir un compromís conjunt per ajudar a educar emocionalment. Com que, a vegades, no podem arribar a les famílies, el més important és que, des de l'escola, motivem aquest aprenentatge emocional per ajudar en el desenvolupament de cada un dels infants.

A l'Educació Infantil, per començar, s'ha de tenir en compte que les emocions són les bases per conèixer-se i per conèixer als altres. Així mateix, també s'ha de tenir en compte el grup- classe que tens davant i conèixer els infants. Altrament, a diferents llibres, trobem petites idees i pautes de quines són i com són les relacions que estableixen els infants de 3 a 6 anys.

Els infants de segon cicle d'Educació Infantil, encara no mostren relacions estables entre iguals ja que solen tenir brots egocèntrics però, tot i això, ja comença a haver-hi un joc més cooperatiu amb altres infants. A partir dels 4 o 5 anys, apareix un amic íntim del mateix sexe amb qui manifesta una rivalitat constant. De tota manera, a partir dels 5 anys, aprenen, practiquen i assumeixen regles de convivència però encara prevalen les finalitats

---

³ BACH, Eva; DARDER, Pere. *Sedueix-te per seduir. Viure i educar les emocions*. Barcelona: Edicions 62, 2004.

⁴ GOLEMAN, Daniel. *Intel·ligència emocional*. Barcelona: KAIRÓS, 2002.

individuals sobre les col·lectives. És per això que hem d'ajudar en les relacions humanes per tal que la convivència sigui l'adequada i que els infants comencin a mostrar menys egocentrisme a partir de l'actitud de la mestra, que en aquestes edats és essencial.

En definitiva, les relacions que s'estableixen entre els infants de 4, 5 i 6 anys, sempre seran relacions fràgils i vinculades, la majoria de vegades, a l'activitat o joc. També, tenen sentiments de protecció cap a infants més petits i intenten imitar el model adult, tot i que encara necessitin l'aprovació dels adults. Com a mestres, per tant, per una banda, podem potenciar l'ajuda entre companys per tal que els més grans comencin a tenir responsabilitats amb els més petits i, per altra banda, els més petits adquireixin el model dels més grans.

A l'escola, hi ha tres eixos molt importants per desenvolupar la socialització dels infants i el seu coneixement:

- L'escola com a institució, és a dir, l'escola dona la oportunitat d'adquirir i consolidar el "sentit del jo" o autoestima, d'integrar-se a la comunitat escolar i de mantenir relacions socials.
- La mestra actua com a model i reforçador de conductes socials. Per tant, el bon model de la mestra serà essencial.
- El grup- classe, facilita als seus membres la ruptura de l'egocentrisme familiar i proporciona un canvi de medi del clima de relacions. És a dir, propícia la creació de rols, estatus i normes convencionals.

En definitiva, les persones que més estan en contacte amb els infants són, els seus propis companys i la mestra però, com a adult, la mestra ha de saber utilitzar el seu model adult per tal d'ajudar en les relacions entre els infants. Per tant, la manera en que es relacioni la mestra amb els seus alumnes, influirà en la socialització de cada infant. Amb l'objectiu d'ajudar en els vincles afectius entre infants, la mestra ha de tenir en compte l'experiència real de l'alumne, ha d'utilitzar jocs i Tècniques de Dinàmiques

de grup, proposar experiències de responsabilitat i proposar equips de treball. A més, ha de promoure hàbits de col·laboració, desenvolupar actituds de tolerància i comprensió i, adquirir actituds de solidaritat.

2.3. Escoles multiculturals

En totes les societats, sempre hi ha hagut immigració i emigració i, per tant, multiculturalitat. Però, quan va començar la pujada de l'economia als països occidentals, ha començat a haver-hi grans corrents migratoris. És per això que, actualment, a totes les societats hi trobem diversitat cultural i per tant, a les escoles també.

Aquesta situació actual, ens l'hem de prendre com una avantatge ja que ens pot enriquir molt com a persones i com a societat. És molt interessant poder tenir a l'aula, diferències culturals per tal de conèixer-les i treballar-les amb tots els alumnes. Tot i això, segons José Antonio Jordán (1994)⁵, la majoria d'alumnes amb diversitat cultural, es concentren en centres educatius públics i en barris marginals. Aquest és un gran problema ja que no tots els alumnes podran gaudir de tenir al costat, infants de diferents cultures per poder enriquir-se i tampoc ajudarà en el respecte a l'altre.

Segons un estudi realitzat per G. Chauveau i E. Rogovas Chauveau (1991)⁶, alguns mestres creuen que les escoles amb alta immigració, el nivell educatiu és baix, de menys qualitat i amb menys estímuls per l'aprenentatge. I, és per això que els mestres han d'estar motivats per fer una escola amb possibilitats i "excel·lent". D'aquesta manera, si els mestres tenen una actitud positiva davant la multiculturalitat, els infants podran

---

⁵ JORDÁN, José Antonio. *La escuela multicultural. Un reto para el profesorado*. Barcelona: Ediciones Paidós, 1994.

⁶ Extret de: JORDÁN, José Antonio. *La escuela multicultural. Un reto para el profesorado*. Barcelona: Ediciones Paidós, 1994.

observar aquest model i també estaran motivats per aprendre i per fer una escola amb possibilitats educatives.

També, hem de tenir en compte les famílies ja que, segons J.A. Banks (1996)⁷, la major part dels grups minoritaris desafavorits, perceben la institució escolar com a un vehicle principal per a arribar a l'èxit social dels seus fills, per tal de sortir de la marginació. Per tant, com a mestres, hem de tenir en compte les famílies, col·laborar en l'èxit social dels alumnes i valorar aquest fet.

Com a mestres, per tal de cohesionar el grup- classe i ajudar en la integració dels alumnes amb diversitat cultural, ens hem de centrar en dos punts bàsics:

- Conèixer els valors, folklore, formes de vida, productes artístics, etc., dels infants amb diversitat cultural.
- Ajudar als infants a preparar-se per una societat multicultural, promoure la igualtat d'oportunitats, etc.

Segons Bonal i Donnay (1992)⁸, com a conclusió, un mestre que conviu en una escola on hi ha alumnes de diferents cultures, necessita:

- Competència pedagògica i compromís en el projecte d'escola multicultural.
- Implicar a tots els agents educatius (famílies, mestres, alumnes, institució educativa, etc.)
- Mentalitat oberta a la diversitat.
- Més orientació cap a la persona i menys als continguts acadèmics.

---

⁷ Extret de: JORDÁN, José Antonio. *L'educació multicultural*. Girona: CEAC, 1992.

⁸ Extret de: JORDÁN, José Antonio. *La escuela multicultural. Un reto para el profesorado*. Barcelona: Ediciones Paidós, 1994.

- Més capacitat per a valorar els punts forts de tenir immigració a l'aula.
- Ràtios més baixes, ajudes d'altres professionals, etc.
- I, més capacitat d'autoanàlisis i reflexió i, per tant, més innovació pedagògica.

L'objectiu principal d'una escola compromesa en un projecte d'educació multicultural, és desenvolupar en els alumnes, coneixement (conèixer les cultures que l'envolten), habilitats (lingüístiques) i actituds (positives en vers la diversitat cultural) que els permeti participar en la cultura majoritària i minoritàries o d'origen. D'aquesta manera, si entre tots coneixem i ens interessem per les cultures d'altres infants, aquests es sentiran motivats i valorats i, la seva autoestima millorarà.

Rey (1984)⁹, ens explica que l'escola multicultural també s'anomena intercultural perquè és més explícit en el propi nom, l'intercanvi i reciprocitat entre les cultures presents a l'escola. És a dir, la paraula intercultural, ens explicita millor quin és el sentit de les escoles amb diferents cultures ja que implica la paraula intercanvi que ens aboca a conèixer totes les cultures, minoritàries o majoritàries.

E. Verne (1987), deferència 5 nivells de menor a major grau de bona actuació davant la multiculturalitat:

- La "prehistòrica": l'escolaritat es fa en la llengua i cultura de la majoria. Cada individu o grup minoritari opta per la submersió total en aquest corrent dominant.
- La "compensació", sobretot, lingüística: l'objectiu és reforçar els handicaps que té la llengua escolar, majoritàriament, pels infants que

---

⁹ Rey (1984) i E. Verne (1987), extret del llibre: JORDÁN, José Antonio. *L'educació multicultural*. Girona: CEAC, 1992.

parlen una llengua diferent, sota supòsit que en aquest fet es trobaria el principal problema del fracàs escolar d'aquests alumnes.

- Els programes de llengües originàries: l'aprenentatge escolar en la seva pròpia llengua és la millor estratègia per arribar a dominar la llengua majoritària.
- L'ensenyament de les cultures d'origen: ensenyament justificat en nom del respecte a la identitat cultural de cada grup social i, en definitiva, del dret a la diferència.
- L'educació intercultural en sentit estricte: l'ensenyament de les diferents cultures, majoritàries i minoritàries, esdevé part d'un nou currículum adreçat a tots els alumnes.

Per tant, tal com considera aquest autor, la millor actuació davant una escola multicultural és ensenyar i aprendre les diferents cultures, ja siguin majoritàries o minoritàries, per tal de reconèixer el valor de les altres cultures i començar una dinàmica d'interrelació mútua. Aquest intercanvi, per això, hauria d'explicitar-se al currículum per tal de treballar a partir de les diferents cultures.

2.4. La música com a recurs cultural d'aprenentatge i coneixement de l'altre

Per iniciar aquest apartat, hem de saber que segons Marchesi (2000), els aspectes que creen una educació que humanitzi, han d'educar els afectes i la sensibilitat, les experiències artístiques i musicals, l'educació física i esportiva, la formació en valors, la solidaritat i el coneixement i respecte dels alumnes d'altres cultures o amb diferents capacitats. Per tant, tal com cita Gramsci (1983), la qualitat de l'ensenyament també es troba en que aquest arribi a tots i totes i per a tots i per a totes.

Les finalitats de l'educació, segons Zabala (1999), es diferencien en quatre dimensions:

- La dimensió social: participació activa en la transformació de la societat, és a dir, comprendre-la, valorar-la i intervenir en ella, de manera crítica i responsable, amb l'objectiu que aquesta sigui cada vegada més justa, solidària i democràtica.
- La dimensió interpersonal: saber relacionar-se i viure positivament amb els altres, cooperant i participant en totes les activitats des de la comprensió, la tolerància i la solidaritat.
- La dimensió personal: conèixer-se i comprendre's a sí mateix, a les altres persones i a la societat i món on es viu, capacitant a l'individu per a exercir responsable i críticament l'autonomia, la cooperació, la creativitat i la llibertat.
- La dimensió professional: disposar dels coneixements i les habilitats que permetin a les persones exercir un treball professional adequat a les seves necessitats i capacitats.

Per tant, com hem pogut observar, no només s'ha de centrar l'educació amb la finalitat de poder crear persones treballadores, amb un futur laboral, sinó que hi ha altres aspectes, igual o més importants, que des de l'escola s'han de potenciar.

Tal com hem vist en els altres apartats, les cultures, ja sigui la majoritària com les minoritàries, són una eina essencial per ajudar en el coneixement de l'altre i per tant, del grup- classe. Hem de donar importància a cada un dels infants i valorar la seva cultura per igual, per tant, s'han de treballar per tal que els alumnes es sentin valorats i estimats per com són i d'on vénen. És per això que, Marchesi, creu que és necessari recuperar la manera més vital d'educar als infants, on l'expressió, la música, el joc, les narracions i contes siguin l'eix organitzador de la seva activitat durant el temps que estan a l'escola.

Com ja sabem, la música ocupa un lloc important en la configuració i desenvolupament de totes les cultures. Són estils i gèneres diferents però no existeix cap població que consideri la música com alguna cosa que pertany als altres sinó que pertany a tot el grup, comunitat o societat. Per tant, cada societat identifica la seva música en diferència amb les altres músiques.

Dos dels aspectes més característics de les cultures és la seva llengua i també la seva música. Per tant, aquest treball anirà centrat en la música ja que els infants de les edats de parvulari, necessiten la música per tal de desenvolupar altres aspectes de la seva vida. D'aquesta manera, ajudarem en el coneixement de l'altre a partir de la música ja que és una eina molt important i, com hem vista anteriorment, molt singular de cada societat.

Com diu Stefan Koelsch, la música és el millor llenguatge per tal d'unir a la ciutadania, és a dir, per tal d'unir la societat. També, Fischer (1989), pensa que el ser humà sent la necessitat de donar a la seva individualitat, un significat social. Per tant, aquí troba la necessitat, i una de les majors virtuts, de l'art en general i de la música en particular. És a dir, tal com diu Fischer, l'art és el mitjà indispensable per aquesta fusió de l'individu amb el tot. Reflexa la seva infinita capacitat d'associar-se amb els altres, de compartir experiències i idees.

Segons Campbell i Scott- Kassner (1995)¹⁰, en la música de totes les diferents cultures, existeixen unes mateixes funcions: expressió d'emocions i sentiments, sentit estètic, tan emocional com intel·lectual, entreteniment i joc, comunicació, representació simbòlica, resposta física, coneixement i acceptació de normes socials, validació del concepte de pertinença a una comunitat, contribució a la continuïtat i estabilitat de la cultura i, contribució a la integració social, gràcies a la utilització de la música com element

---

¹⁰ Autors com Marchesi (2000), Gramsci (1983), Zabala (1999), Campbell i Scott-Kassner (1995) i Fischer (1989), extrets de: ALSINA, Pep. (2004). *Educación musical para una educación de calidad*. [Versión electrónica]. Revista Eufonía 30.

d'unió entre les persones. Per tant, l'educació musical, gràcies a les seves funcions, potencia moltes capacitats. Una de les grans finalitats del llenguatge musical és desenvolupar l'individu respecte de sí mateix i de l'individu respecte al seu entorn familiar, social i cultural.

Com ja sabem, la música ha estat un dels camps on s'han pogut viure i manifestar les emocions en llibertat, en determinats contextos i períodes històrics. Per tant, a partir de la música, també es treballen les emocions i, aquest fet ajudarà en el coneixement d'un mateix i de l'altre.

Tal com hem remarcat en el primer apartat, la primera relació de l'infant amb el món no és de naturalesa cognitiva, sinó de naturalesa emocional o afectiva i per això, és important partir de la realitat d'un mateix, és a dir, de la seva cultura musical, per conèixer a l'altre i crear vincles afectius.

3. Metodologia d'estudi

En aquest apartat explicarem quina serà la metodologia d'estudi, és a dir, quins elements s'utilitzaran per tal de poder portar a terme la pràctica de les diferents manifestacions culturals a l'aula i, quins seran els elements que ajudaran en aquest anàlisi.

Aquesta metodologia està basada en dues grans eines: l'observació, enregistrament i seguiment dels infants, i les entrevistes a famílies i infants. A cada un dels apartats, trobarem la informació sobre cada una d'aquestes eines i, com s'han portat a terme durant el treball de camp.

3.1. Observació, enregistrament i seguiment dels infants

L'observació és una tècnica de recollida de dades que s'utilitzarà en aquest treball per tal de veure l'evolució que tenen els infants durant tot el procés de la intervenció. Primerament, exposarem diferents definicions sobre què és l'observació, quins tipus hi ha i, finalment, la utilitat que es donarà per portar a terme aquest treball.

Segons Palacios (1999)¹¹, l'observació és registrar un fenomen tot observant la importància que té a la realitat o bé, com afecta un fet o un estímul determinat sobre una persona o situació. També, assenyala que dins el marc de les ciències socials, hi ha l'observació sistematitzada que és un procediment més específic per a realitzar una investigació acurada sobre un tema concret. És a dir, Palacios explica que l'observació consisteix en registrar tot el que passa en un context concret.

---

¹¹ PALACIOS, José Luis. *Técnicas de investigación social para servicios socioculturales*. Granada: CEMCI, 1999.

Ruiz Olabuénaga i Ispizua (1989)¹², comenten que l'observació és una eina eficaç per a la investigació, és a dir, és una tècnica per a recollir dades. Ens expliquen que l'observació sistematitzada ha de seguir uns requisits per tal que sigui vàlida. És a dir, l'observació ha de tenir uns objectius, s'ha de planificar i preparar de forma acurada, relacionar-la amb hipòtesis i teories i, finalment, ha de ser precisa, fiable i objectiva.

En general, doncs, tal com diuen aquests autors, l'observació és una forma de recollir dades i que, com d'altres, necessita unes fases per tal que sigui viable i vàlida. Tot i això, hi ha diferents tipus d'observació que ens portaran a seguir diferents pautes i també, per tal de recollir les dades que ens seran útils per a la investigació.

En primer lloc, Palacios (1999) diferencia l'observació en tres tipus:

- Observació simple: l'investigador es posiciona en observador i es situa fora del que es vol observar i, va registrant i anotant conductes i fets. L'observador no només observa sinó que també escolta. Aquesta pot ser una observació oberta o encoberta, segons si el subjecte observat té constància que se l'està observant o no.
- Observació participant: l'investigador realitza una immersió personal i temporal en un grup de subjectes o en un fenomen que pretén investigar. D'aquesta manera, obté una experiència directe i propera, i en certs casos, podrà viure i constatar el seguiment de l'observació, el procés i els canvis viscuts.
- L'auto- observació: el propi investigador s'avalua i fa una introspecció de la seva actitud, les seves accions i reaccions per tal de poder explicar als altres què ha significat l'experiència que s'ha dut a terme. Aquest tipus d'observació, ajuda a conèixer i a comprendre el comportament, les actuacions, les idees, les motivacions i el procés cognitiu dels altres.

---

¹² RUIZ OLABUÉNAGA, José Luis; ISPIZUA, M. Antonia. *La descodificación de la vida cotidiana. Métodos de investigación cualitativa*. Bilbao: Universitat de Deusto, 1989.

En segon lloc, Riba (2007)¹³, fragmenta l'observació en quatre tipus:

- Observació actuant: l'observador és distant, només observa. Dóna i exposa les consignes prèvies però no interactua durant el procés. És una observació objectiva.
- Observació implicada: l'observador estableix una relació informal i intensa. Intervé i actua com un membre més, per tant, predomina l'intercanvi comunicatiu. És una observació subjectiva.
- Participació- observació: l'observador no és un investigador professional, sinó que és un membre proper al subjecte observat. Una observació totalment planera, sense cap mena d'interposicions.
- Auto- observació: els rols de la persona observador i observada coincideix en la mateixa. Consisteix en que una persona s'observi a si mateixa i es realitzi un auto- informe. És fàcil caure en la subjectivitat però és essencial crear una estabilitat amb l'objectivitat.

Aquests tipus d'observació, que hem vist anteriorment, es poden dur a terme amb l'ajuda de diferents suports com ara un quadern de notes, un diari de camp, la fotografia, l'enregistrament amb vídeo, etc.

A partir de les definicions i de la classificació dels diferents tipus d'observació, en aquest treball d'investigació s'utilitzaran dues formes d'observar per tal de recollir les dades necessàries.

Per una banda, prèviament a la realització de la intervenció, es portarà a terme una observació del tipus "observació simple" o "participació-observació" del grup- classe. D'aquesta manera, a partir de l'observació dels alumnes, es coneixerà millor el grup per tal de poder fer un seguiment acurat durant tot el procés.

---

¹³ RIBA, Carles Enric. *La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: UOC, 2007.

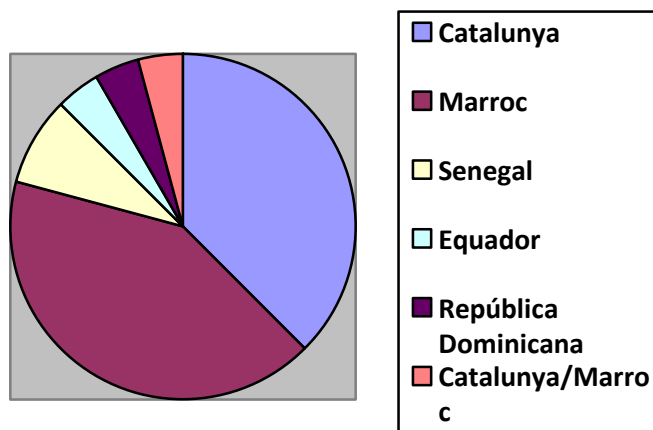
També, s'utilitzarà aquest tipus d'observació per tal de fer un seguiment del grup- classe durant tots els dies que es portarà a terme la intervenció sobre les músiques dels diferents països d'origen. És a dir, durant tot el dia, ja sigui en les hores de la intervenció com en d'altres, s'observaran quines són les reaccions dels infants de cada activitat que s'aniran plantejant, les converses que puguin sorgir entre ells sobre el tema que s'està investigant, els comentaris que sorgeixin a l'aula sobre els continguts treballats, etc.

Per altra banda, per tal de fer una valoració adequada d'aquesta pràctica i poder millorar-la en un futur, totes les sessions que es realitzin sobre la música dels diferents països d'origen, seran enregistrades amb una càmera de vídeo (veure annex 1). D'aquesta manera, es podrà fer un anàlisi posterior on es podran observar els comentaris dels infants, les actituds, la dinàmica establerta durant la sessió, l'actitud de la mestra, etc.

Tal com comentàvem anteriorment, s'ha dut a terme una observació per tal de conèixer al grup- classe i, d'aquesta manera, conèixer la seva realitat i la seva manera de fer. Així doncs, la intervenció podrà ser més acurada i ajustada a les seves necessitats.

Els infants observats són alumnes de l'escola Bellavista- Joan Camps i Giró, un centre educatiu situat al barri de Bellavista, a les Franqueses del Vallès. Aquesta escola té un alt percentatge d'immigració i és per això que aquesta pràctica es realitzarà en aquest centre. D'aquesta manera, podrem observar si els infants reaccionen positivament o negativament, davant d'aquesta proposta.

La mostra es compon per 24 alumnes d'una aula de P5, és a dir, amb infants de 5 i 6 anys. Aquesta aula està composta per 13 nenes i 11 nens de cinc països d'origen diferents: Marroc, Senegal, Catalunya, República Dominicana i Equador. El següent gràfic ens mostra la diferència cultural d'aquesta aula:

Com hem pogut observar en aquest gràfic, un 37,5% dels infants són d'origen català, un 41,67% d'origen marroquí, un 8,32% d'origen senegalès, un 4,17% d'origen equatorià, un 4,17% d'origen dominicà i l'altre 4,17% correspon a un infant d'origen marroquí i català.

Aquests infants estan molt motivats per l'aprenentatge i, concretament, de la lecto- escriptura. Tot i això, són infants que mostren moltes ganes d'aprendre i de treballar. Referent a la música, són infants que mostren molta exaltació quan arriba l'hora de música i això pot significar que estan molt motivats per aprendre cançons, danses i instruments que encara no coneixen.

Un incís important és que, en aquest grup, hi ha un infant que rep l'ajuda d'una mestra d'Educació Especial i d'una vetlladora ja que mostra petits trets d'Autisme. Tot i això, aquest infant sempre mostra molt interès per la música i per tant, durant la intervenció per fer el treball de camp, no hi haurà problemes.

Després d'haver fet aquesta primera observació sobre el grup i la situació de l'escola, la intervenció partirà totalment dels interessos i la realitat dels infants ja que tractarà sobre la diversitat cultural, concretament, de les diferents cultures musicals.

3.2. Entrevistes als infants i a les famílies

Per tal d'introduir la entrevista, farem una petita explicació de què és una entrevista, quins tipus hi ha i com es porta terme.

Durant molts anys, alguns autors han donat la seva definició sobre l'entrevista:

- Segons Ch. Nahoum (1961), l'entrevista és una conversa seria, que es proposa un fi determinat, diferent del simple plaer de la conversa i té com a funcions recollir dades, informar i motivar.
- Cannell i Kahn (1968) entenen que l'entrevista és una conversa entre dues persones, iniciada per l'entrevistador amb el propòsit d'obtenir informació rellevant per a una recerca.
- J. Lofland (1971) explica que el terme "entrevista" es refereix en concret a la circumstància en la qual una persona amb preguntes fixades per anticipat (entrevistador), incita una altra persona (entrevistat) a respondre les dites preguntes.
- Finalment, Alonso (1995)¹⁴, pensa que l'entrevista és un procés comunicatiu pel qual un investigador extreu una informació d'una persona (l'informador) que es conté en la biografia d'aquest interlocutor.

Per tant, com podem observar, la majoria de definicions són molt semblants on, bàsicament, ens diuen que l'entrevista té la finalitat d'extreure informació a un subjecte. És a dir, l'entrevista té l'objectiu d'obtenir informació verbal d'un subjecte o grup. I, la principal forma d'obtenir dades s'acosta a l'interrogatori, al diàleg o a la conversa. Es tracta d'un intercanvi de paraules que pot ser més o menys estricte ja que, l'entrevista oscil·la

---

¹⁴ Ch. Nahoum (1961), Cannell i Kahn (1968), J. Lofland (1971) i Alonso (1995) extret de: BLANCO, Ángel; GÓMEZ, Joana; BELTRAN, Francesc. *Estratègies de recollida de dades*. Barcelona: Editorial UOC, 2008.

entre una conversa espontània i un qüestionari tancat, en funció de les finalitats de la investigació. També, per a complementar l'entrevista, és molt usual utilitzar qüestionaris.

Aquesta eina es pot portar a terme des de dues perspectives: qualitativa o quantitativa. Segons la utilitat de l'entrevista, es considerarà d'una o d'altra perspectiva: si s'utilitza com a tècnica exploratòria per dissenyar, posteriorment, altres instruments (tècnica més quantitativa), com a tècnica d'investigació complementària d'altres tècniques (tècnica més qualitativa) o, com a tècnica d'investigació principal (recollida d'informació).

Un altre punt important a tenir en compte és l'elecció del subjecte. Aquesta es farà en relació al tema que es vol tractar i la finalitat de la recerca però, per tal que el subjecte estigui disposat a concedir-nos l'entrevista, l'entrevistador l'ha de situar còmodament, protegir-lo de la indiscreció, apropar-se a ell (en el sentit afectiu- emocional), evitar influenciar-lo a l'hora de plantejar les preguntes i no discutir amb ell.

Autors com Merton, Fiske i Kendall (1956) i Buendia (1997)¹⁵, classifiquen les entrevistes en tres grans tipus:

- Entrevista estructurada (estímul estructurat i resposta estructurada): consisteix en un guió tancat, exhaustiu i rígid on el ritme de l'entrevista està preestablert. No es poden introduir canvis, el llistat de preguntes es presenta en forma de qüestionari, és a dir, són de format escrit, el ventall de respostes està bastant previst i l'escenari d'aquestes entrevistes és tancat.

Avantatge: els entrevistadors poden estar poc entrenats.

Limitació: no es poden ampliar les preguntes.

---

¹⁵ Extret a partir de diferents llibres exposats a la bibliografia.

- Entrevista no estructurada o desestructurada (estímul lliure i resposta lliure): el guió planificat és molt simple i amb possibles canvis. L'entrevistador ha d'improvisar sovint, els objectius estan definits però les preguntes són flexibles i formulades verbalment, poden haver respostes no esperades i l'escenari d'aquestes entrevistes és obert, sense masses consignes ni control.

Avantatge: s'obté informació amb matisos ja que són respostes més subjectives.

Limitació: la informació obtinguda resulta més difícil de codificar.

- Entrevista semi- estructurada (estímul lliure i resposta estructurada o estímul estructurat i resposta lliure): el guió d'aquestes no és ni totalment rígid ni improvisat, és una zona intermèdia entre les altres dues. Es combinen respostes obertes amb respostes tancades. La fase inicial de l'entrevista, normalment, és més "no estructurada" i la part final més "estructurada".

Avantatge: és possible indagar més en les respostes.

Limitació: els entrevistadors han d'estar més entrenats i conèixer el tema.

Per últim, tota entrevista ha de ser pensada i, en general, es pot dividir en quatre fases:

- Planificació: precisar els objectius, seleccionar els entrevistats, escollir el moment i el lloc i planificar les preguntes (depenent del tipus d'entrevista).
- Execució: realització de l'entrevista, anotació i registre d'aquesta, és a dir, recollir les dades.
- Control: validar la informació i observar-ne la fiabilitat.
- Conclusions: categoritzar les dades obtingudes i realitzar l'informe.

Aquestes quatre fases són molt importants per tal de poder extreure el màxim d'informació possible sobre el tema que s'està tractant.

Per tal que l'entrevista sigui útil per la meva pràctica, realitzaré entrevistes a les famílies i als infants.

Per una banda, la realització d'entrevistes a les famílies (veure annex 2), pretén obtenir informació sobre les diferents danses, cançons i instruments dels diferents països d'origen per tal de poder portar a terme les diferents activitats durant la intervenció. Aquestes entrevistes seran del tipus semi-estructurades per tal que hi hagi respostes tancades i obertes.

Aquestes entrevistes consten de preguntes sobre la música del país d'origen com ara: quin és l'instrument més típic del país, quina és la dansa típica del país, si coneixen alguna cançó infantil del país d'origen i quina és, etc.

També, un dels objectius principals per tal que la pràctica sigui més significativa, és demanar a les famílies si estarien disposades a entrar a l'aula per tal de cantar, tocar un instrument o ballar alguna dansa del país d'origen. D'aquesta manera, la motivació seria molt elevada per part dels alumnes i, per tant, l'aprenentatge seria més significatiu.

Per altra banda, les entrevistes als infants es portaran a terme abans i després de la intervenció sobre la música dels diferents països d'origen (veure annex 3). Es realitzaran unes petites entrevistes, d'un format semi-estructurat o no estructurat, als infants.

Les entrevistes prèvies a la pràctica, s'utilitzaran per tal de veure quins són els coneixement previs dels infants sobre la música del seu país d'origen, la música dels països d'origen dels seus companys i si tenen coneixement sobre el país d'origen de cada un dels seus companys i companyes de classe. A partir d'aquestes entrevistes, també es podrà recollir informació sobre la música de diferents països ja que, si algun infant coneix alguna cançó, una dansa o un instrument del seu país d'origen o bé, dels companys de classe, es podran iniciar les sessions a partir d'aquests coneixements.

Finalment, les entrevistes realitzades després d'haver portat a terme la intervenció, constaran de les mateixes preguntes que a l'entrevista inicial i d'altres preguntes més concretes sobre l'aprenentatge realitzat durant les activitats. És a dir, aquestes entrevistes finals serviran per avaluar el procés que han realitzat els infants, si els seus coneixements previs s'han modificat o han augmentat i, finalment, si aquesta pràctica ha ajudat en el coneixement del grup- classe.

4. Intervenció

En aquest apartat hi trobarem la planificació i desenvolupament de la intervenció realitzada durant la pràctica de les diferents manifestacions musicals. Totes les sessions estan realitzades amb un mateix patró, menys la primera sessió i la última ja que, la primera és de contextualització i exposició dels coneixements previs dels infants, i la última de tancament i recordatori.

Com hem comentat, la primera sessió estarà plantejada per tal que els infants puguin extreure els seus coneixements previs a partir d'una conversa inicial on es preguntarà als alumnes sobre les músiques del món i dels països d'origen de cada un d'ells. Aquesta sessió va anar molt bé tot i que es va fer una mica llarga, pels infants, ja que hi havia molta conversa. Tot i això, tots van mostrar molt interès i vam acabar cantant la cançó "Els colors dels oficis", que correspon a la sessió de la música de Catalunya, per tal de dinamitzar l'activitat.

Les següents sessions que segueixin a aquesta, estaran plantejades per tal de poder treballar una cançó, una dansa i un instrument de cada país. És a dir, cada sessió es centrarà en un país i en aquesta es treballarà una cançó, una dansa i un instrument propi de cada un. Per tant, a la sessió de Catalunya es farà la cançó "Els colors dels oficis", es ballarà una sardana i presentarem la gralla; a la sessió del Marroc es farà la cançó "Ana'l fara shatu ana", la dansa "Funga alafia" i la presentació de la darbouka; a la sessió del Senegal es treballarà la cançó "Kokoleoko", visionat d'un documental sobre el ritme de la música de l'Àfrica on es pot observar com ballen i, presentarem el djembé; a la sessió d'Equador es cantarà la cançó "La naranja", observarem un vídeo d'una dansa i presentarem el rondador; finalment, a la sessió de República Dominicana cantarem "Aurora de mayo", observarem un vídeo d'una dansa i presentarem el güiro.

Totes les sessions de cada un dels països han motivat molt als infants ja que tractàvem el país d'origen de cada un d'ells i, han estat molt

significatives. Tot i així, en algunes sessions hi ha hagut algun imprevist i no s'ha pogut realitzar tot el que estava plantejat. Per exemple, durant la sessió del Marroc no vàrem poder fer la dansa i, a les sessions d'Equador i de República Dominicana, no vam poder portar l'instrument per tal que el toquessin. Però, se'ls va explicar com era i vam visionar un vídeo i, d'aquesta manera, van poder veure com era i com sonava cada un d'ells.

Per acabar la pràctica, a l'última sessió es farà una conversa amb tot el grup- classe per tal de recordar tot el que s'ha treballat i tot el que s'ha après. Per tant, aquesta última sessió ens ajudarà a observar si els coneixement previs han augmentat, gràcies a aquesta pràctica i, si s'han assolit els objectius d'aquest treball.

L'última sessió va anar tal i com estava plantejada i, per tal que no s'allargués massa la conversa, vam acabar gravant totes les cançons que hem après per poder emportar-nos un CD amb aquestes i poder-les recordar sempre.

Finalment, per tancar la intervenció, es realitzarà un petit "concert" on es convidaran als familiars dels infants de l'aula de P5. En aquesta trobada, els infants cantaran totes les cançons dels diferents països d'origen apresos durant totes les sessions. El concert va tenir molt èxit, van presentar-se molts familiars i va agradar molt, tant als infants com a les seves famílies.

5. Resultats

En aquest apartat del treball, podrem observar quines han estat les dades obtingudes a partir de la intervenció i per tant, de la metodologia establerta i, com i quins són els anàlisis de les dades obtingudes, posteriorment.

La metodologia d'estudi es basa en dos grans apartats i, per tant, aquests resultats els dividirem segons si provenen de l'observació o de les entrevistes.

5.1. Resultats de l'observació

L'observació dels infants ha estat realitzada a partir de dos grans apartats. Primerament, l'observació del grup- classe durant tota l'estada durant la intervenció i, per últim, l'observació a través de l'enregistrament de les sessions.

Per una banda, l'observació del grup- classe en hores que no s'estava duent a terme la intervenció ha estat molt positiva. Mentre els infants feien altres activitats o realitzaven fitxes, sense que ningú els digués res, es posaven a cantar les cançons, demanaven que cantéssim tots plegats, etc. També, la majoria dels infants van estar fent un seguiment de totes les sessions ja que, moments abans o dies abans de començar la intervenció, els infants ja sabien quin país ens tocava treballar i ho esperaven amb moltes ganes.

Seguidament, veurem un petit recull dels comentaris que han anat sorgint:

- Cantem la cançó de la "farasha"? ("farasha" significa papallona en àrab, és la cançó apresada del Marroc)
- Vols que et digui com es diu això en àrab?
- Jo també faré un güiro a casa, com l'hem fet a l'escola.
- Mira, sona com un djembé! (quan piquen una capsà).

- Tinc ganes de veure el vídeo de l'Equador, quan el mirarem? (vídeo de com ballen a l'Equador).
- Li ensenyem les cançons a la Neus? (la Neus és la tutora i els infants sempre volen cantar les cançons que aprenen a tots els seus mestres).
- Cantem la cançó del país dels pares del "Ca"?

Per altra banda, l'enregistrament de les sessions ens ha servit per tal de veure, objectivament, com han succeït les diferents activitats que s'han portat a terme. En les imatges de la intervenció, es pot observar que els infants han mostrat molt interès durant totes les sessions, s'han mostrat motivats i amb moltes ganes d'aprendre sobre cada un dels països d'origen dels seus companys. També, podem veure que en les sessions on hi havia més conversa, els infants han mostrat una mica de pèrdua de l'atenció però, a l'hora de cantar, de veure vídeos o de tocar els instruments, els infants han mostrat molta atenció i participació.

5.2. Resultats de les entrevistes

Les entrevistes a les famílies, degut a causes externes, no s'han pogut realitzar tal i com estaven plantejades. Per tant, la informació sobre la música dels diferents països s'ha hagut d'obtenir a partir d'altres fons d'informació i no s'ha pogut aconseguir que algun familiar entrés a l'aula per cantar alguna cançó, tocar algun instrument o ballar alguna dansa. Per aquest motiu, com he comentat en l'apartat d'intervenció, es realitzarà un petit concert per tal de fer partícips a les famílies dels infants d'una part de la intervenció que s'ha realitzat.

Pel que fa a les entrevistes als infants, s'han pogut portar a terme tal i com s'esperava. Abans de començar tota la intervenció, es van realitzar unes entrevistes o petites converses individuals, per tal d'extreure els coneixements previs dels infants. En aquestes entrevistes hi havia

preguntes comunes per a tots els infants. També, s'han realitzat les entrevistes finals on hi constaven les mateixes preguntes inicials i s'hi van afegir d'altres, per tal d'observar què recordaven i què havien après de totes les sessions.

5.2.1. Resultats de les entrevistes inicials

La primera part de l'entrevista, els infants havien d'indicar quin era el país d'origen de cada un dels seus companys i el propi.

Infant	% Correctes	Coneix el seu país d'origen
Hu	33,33	Sí
Do	68,75	Sí
Ha	85,42	Sí
Al	41,67	Sí
Bi	20,83	Sí
Ay	12,5	Sí
Ru	41,67	Sí
Ade	87,5	Sí
Cl	81,25	Sí
Yo	70,83	Sí
Ad	39,58	Sí
Re	91,67	Sí
Aw	77,08	Sí
Ja	22,92	Sí
Je	39,58	Sí
Ce	52,08	Sí
Vi	43,75	Sí
Ju	35,42	Sí
Ada	12,5	Sí
Ca	39,58	Sí
No	66,67	Sí
Ra	89,58	Sí
Jan	29,17	Sí
Fe	8,33	Sí

A la primera columna, observem el llistat dels alumnes, a la segona columna el percentatge d'encerts sobre el país d'origen dels companys de l'aula i a la tercera columna, observem si els infants coneixen el seu país d'origen. A la segona columna, de color verd, observem l'infant que coneix més països d'origen dels seus companys d'aula, amb un 91,67% d'encerts i, en vermell, l'infant que en coneix menys, amb un 8,33% d'encerts. Per últim, a la tercera columna observem en vermell, els infants que han necessitat ajuda a l'hora de saber quin era el seu país d'origen. Hem pogut veure que 10 dels 24 alumnes, superen el 50% d'encerts i que, la majoria coneix el seu país d'origen.

Seguidament, els infants que no tenien l'origen a Catalunya havien d'indicar si havien viatjat alguna vegada al seu país d'origen, quantes vegades i, si sabien si tenien familiars al seu país d'origen.

Infant	SÍ	NO	Quantes: 1, +1	Família
Do	X		+1	FAMÍLIA
Ha	X		1	FAMÍLIA
Bi		X		FAMÍLIA
Ay	X		1	FAMÍLIA
Ade	X		+1	FAMÍLIA
Yo		X		NO SAP
Ad	X		+1	FAMÍLIA
Re	X		+1	FAMÍLIA
Aw		X		NO SAP
Ada	X		1	FAMÍLIA
Ca	X		1	FAMÍLIA
No	X		+1	TIETA
Ra	X		1	ÀVIA + FAMÍLIA
Jan	X		+1	ÀVIES + TIETS
Fe	X		+1	FAMÍLIA + AVIS
TOTAL %	80	20		

Aquesta taula ens indica el percentatge d'infants que han visitat el seu país d'origen i les vegades que l'han visitat. També, a l'última columna està indicat si els infants tenen família o no al seu país d'origen. Com hem pogut observar, un 80% dels alumnes han visitat el seu país d'origen.

A partir d'aquí, els infants havien d'extreure els seus coneixements previs sobre la música del seu país d'origen. En la taula següent, observarem si els infant coneixen cançons, danses o instruments del seu país d'origen i el percentatge total corresponent.

Infant	Cançó			Ins.			Dansa		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu			X	X					X
Do			X			X			X
Ha			X			X			X
Al			X	X					X
Bi			X			X			X
Ay			X			X			X
Ru			X	X					X
Ade			X			X			X
Cl	X			X			X		
Yo			X			X			X
Ad			X			X			X
Re			X			X		X	
Aw			X			X			X
Ja		X		X					X
Je		X		X					X
Ce		X		X					X
Vi		X		X			X		
Ju		X		X				X	
Ada			X			X			X
Ca		X				X			X
No			X			X			X
Ra			X			X			X
Jan		X				X			X
Fe			X			X			X
TOTAL %	4,16	29,17	66,67	37,5	0	62,5	8,33	8,33	83,34

La taula anterior està dividida en cançó, instrument i dansa i, dins d'aquests apartats, observem si els infants sí en coneixen, sí en coneixen però sense especificar (S.E.) o no en coneixen. Al final de la taula, podem veure el percentatge total de cada un dels apartats i ens indiquen que els percentatges més elevats es situen a les columnes del "no", és a dir, del no coneixement.

Per continuar, els infants havien de mostrar els seus coneixements previs sobre la música de Catalunya, és a dir, del lloc de residència actual. La taula següent també està dividida com l'anterior:

Infant	Cançó			Ins.			Dansa		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu			X	X					X
Do		X				X	X		
Ha	X			X					X
Al			X	X					X
Bi		X		X			X		
Ay		X				X			X
Ru			X	X					X
Ade		X		X					X
Cl	X			X				X	
Yo		X		X					X
Ad		X				X		X	
Re		X		X				X	
Aw		X		X				X	
Ja		X		X					X
Je		X		X					X
Ce		X		X					X
Vi		X		X			X		
Ju		X		X				X	
Ada			X			X			X
Ca		X				X			X
No		X		X					X
Ra		X		X				X	
Jan		X		X			X		
Fe		X				X			X
Total %	8,33	75	16,67	75	0	25	16,67	25	58,33

A diferència de la taula que ens parla sobre els coneixements musicals dels països d'origen, en aquesta taula podem observar que els percentatges han variat. Observem que sobre la cançó, la majoria en coneixen però no especifiquen, respecte els instruments un 75% en coneix i, finalment, continua predominant el "no", respecte a les danses.

Més en general, els infants havien d'indicar si coneixien músiques d'altres països i els resultats són els següents:

Infant	Sí	Sí, sense especificar	No
Hu			X
Do			X
Ha			X
Al			X
Bi			X
Ay			X
Ru			X
Ade			X
Cl			X
Yo			X
Ad			X
Re			X
Aw			X
Ja			X
Je			X
Ce			X
Vi			X
Ju			X
Ada			X
Ca			X
No			X
Ra			X
Jan		X	
Fe			X
TOTAL %		4,17	95,83

Com veiem, un 95,83% dels infants no coneix músiques d'altres països i, el 4,17% restant, en coneix però no especifica.

Per tancar l'entrevista, respecte la música, van indicar si els agradaria conèixer músiques de diferents països. A continuació, mostrem la taula on observem que un 70,83% dels infants tenen interès en conèixer música d'altres països.

Infant	SÍ	NO
Hu	X	
Do		X
Ha	X	
Al		X
Bi	X	
Ay	X	
Ru	X	
Ade		X
Cl	X	
Yo	X	
Ad	X	
Re	X	
Aw	X	
Ja		X
Je		X
Ce	X	
Vi	X	
Ju	X	
Ada	X	
Ca	X	
No	X	
Ra	X	
Jan		X
Fe		X
TOTAL %	70,83	29,17

Finalment, per tal d'observar quines eren les relacions entre els infants, se'ls va preguntar amb quin o quins companys els agradava més jugar. A partir de les dades obtingudes, es va realitzar un petit sociograma que, també és una tècnica de recollida de dades, que ens mostra les relacions o vincles afectius que hi ha en un petit grup.

En aquest sociograma (veure annex 4) observarem que hi ha quatre grups destacats en aquesta aula. Un primer grup constituït per 4 infants, un segon grup per 5 infants, un tercer i un quart amb 15 infants que estan units per un infant.

5.2.2. Resultats de les entrevistes finals

Tal i com vam fer en les entrevistes inicials, a la primera part de l'entrevista, els infants havien d'indicar de quin país d'origen són els seus companys de classe i del seu propi. La taula següent mostra el percentatge d'encerts de cada infant i si coneix el seu país d'origen:

Infant	% Correctes	Coneix el seu país d'origen
Hu	83,33	Sí
Do	100	Sí
Ha	100	Sí
Al	77,08	Sí
Bi	100	Sí
Ay	100	Sí
Ru	95,83	Sí
Ade	100	Sí
Cl	100	Sí
Yo	50	Sí
Ad	100	Sí
Re	100	Sí
Aw	100	Sí
Ja	43,75	Sí
Je	87,5	Sí
Ce	100	Sí
Vi	100	Sí
Ju	47,92	Sí
Ada	100	Sí
Ca	27,08	Sí
No	100	Sí
Ra	93,75	Sí
Jan	100	Sí
Fe	79,17	Sí

Com hem observat, en aquesta taula s'indica de color verd, els infants que han augmentat el seu coneixement sobre els països d'origen dels seus companys, respecte de l'entrevista inicial. Com veiem, només dos infants no han augmentat aquest coneixement però, 22 infants sí ho han fet. A l'entrevista inicial, vam observar que menys de la meitat dels alumnes no

superaven el 50% d'encerts, pel contrari, en aquesta entrevista final, observem que la majoria, 21 infants, han superat el 50% d'encerts. I, més de la meitat del grup ha encertat tots els països d'origen dels seus companys. Per últim, també podem observar que tots els infants han sabut quin era el seu país d'origen, sense ajuda.

Com a l'entrevista inicial, a la següent pregunta volíem saber si els infants han visitat el seu país d'origen, els que no tenen origen a Catalunya, quantes vegades ho han fet i si saben si tenen família allà.

Infant	Sí	No	Quantes: 1, +1	Família
Do	X		+1	FAMÍLIA
Ha	X		1	FAMÍLIA
Bi	X		1	FAMÍLIA
Ay	X		1	AVI + ÀVIA
Ade	X		+1	FAMÍLIA+ ÀVIA
Yo	X		+1	NO SAP
Ad		X		NO SAP
Re	X		+1	FAMÍLIA
Aw		X		NO SAP
Ada	X		1	FAM.+COSINS
Ca		X		NO SAP
No	X		+1	TIETA+ COSINS
Ra	X		+1	ÀVIA + FAMÍLIA
Jan	X		1	FAMÍLIA
Fe	X		+1	FAMÍLIA + AVIS
TOTAL %	80	20		

Comparant aquesta taula, amb la taula inicial, observem que continua essent un 80% els infants que han visitat el seu país d'origen. Tot i això, no són els mateixos infants. Per últim, observem que han sabut concretar, una mica més, les vegades que han visitat el seu país d'origen i si tenen família.

Seguidament, també vam preguntar si coneixien música del seu país d'origen, de Catalunya i d'altres països. Aquestes no vas ser unes preguntes tant concretes com a l'entrevista inicial, la resposta només havia de ser sí o no. No hi ha tanta concreció ja que en aquesta entrevista, vam preguntar per tots els països per saber què recordaven, que ho veurem en les properes pàgines.

Infant	País d'origen			Catalunya			Altres països		
	SÍ	NO	NO HO SÉ	SÍ	NO	NO HO SÉ	SÍ	NO	NO HO SÉ
Hu			X			X		X	
Do	X			X			X		
Ha	X			X			X		
Al	X			X				X	
Bi	X			X			X		
Ay	X			X			X		
Ru	X			X			X		
Ade	X			X			X		
Cl	X			X			X		
Yo	X			X			X		
Ad	X			X			X		
Re	X			X			X		
Aw	X			X			X		
Ja	X			X			X		
Je	X			X			X		
Ce	X			X			X		
Vi	X			X			X		
Ju	X			X			X		
Ada	X			X			X		
Ca	X			X			X		
No	X			X			X		
Ra	X			X			X		
Jan	X			X			X		
Fe	X			X			X		
Total %	95,83		4,17	95,83		4,17	91,67	8,33	

La graella està dividida en tres apartats: el primer on indiquen si coneixen música del seu país d'origen, el segon on indiquen si coneixen música de Catalunya i el tercer on indiquen si coneixen música d'altres països.

Com podem observar, al primer apartat, ens mostra que casi el 100% dels infants pensen que sí tenen coneixements sobre la música del seu país d'origen. Quan se'ls va preguntar per això, volien explicar quins eren els seus coneixements però se'ls va indicar que això ho haurien d'explicar més endavant, en unes altres preguntes. Tot i això, respecte de l'entrevista inicial, ja podem observar que la resposta ha canviat, considerablement.

A la segona part de la graella, observem el mateix que en l'anterior apartat, gairebé un 100% dels infants creuen que sí tenen coneixement sobre la música de Catalunya. Tot i això, a les properes graelles podrem observar quins són els seus coneixements sobre la música de Catalunya.

Finalment, l'últim apartat ens indica que un 91,67% dels alumnes coneixen músiques d'altres països. Per tant, comparant aquesta graella amb la de l'entrevista inicial, observem que els seus coneixements han canviat ja que, en la taula inicial, la majoria dels infants van respondre que no coneixien músiques del seu país d'origen o no ho sabien especificar, que coneixien alguna cosa sobre la música de Catalunya i, que no coneixien músiques d'altres països.

A partir d'aquestes preguntes de l'entrevista final, les següents que es varen fer els infants van començar a canviar, respecte de la inicial.

Fins ara, les preguntes havien estat les mateixes però, les taules que veurem a continuació, fan referència a la intervenció que s'ha portat a terme. Per iniciar, els infants van haver de recordar quins havien estat els països treballats a les classes de música, durant la intervenció.

Els resultats d'aquesta pregunta, els podem observar a la graella següent:

Infant	3/5	4/5	5/5
Hu			X
Do			X
Ha			X
Al	X		
Bi			X
Ay			X
Ru			X
Ade			X
Cl			X
Yo	X		
Ad			X
Re			X
Aw			X
Ja		X	
Je			X
Ce			X
Vi			X
Ju	X		
Ada			X
Ca			X
No			X
Ra		X	
Jan			X
Fe		X	
Total %	12,5	12,5	75

Els països treballats són cinc: Catalunya, Marroc, Senegal, Equador i República Dominicana. Per tant, en aquesta taula podem observar quants països van recordar, cada infant, respecte d'aquests cinc. És a dir, veiem que només hi ha 3 infants que han recordat tres dels cinc països, 3 infants que han recordat quatre països i, finalment, 18 infants, corresponents a un 75%, que han recordat tots els països treballats. Per tant, podem veure que la majoria dels infants han sabut expressar quins eren els països que s'han treballat durant la intervenció.

Seguidament, es va preguntar a cada infant per tots els països treballats i, van haver d'explicar què havien après de la música de cada un d'ells. A continuació, veurem què van recordar cada un dels infants sobre la música de Catalunya, és a dir, sobre la cançó, la dansa i l'instrument.

Infant	Cançó			Ins.			Dansa		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu	X				X				X
Do	X					X			X
Ha	X			X			X		
Al	X					X			X
Bi	X					X	X		
Ay	X			X					X
Ru	X			X			X		
Ade	X				X		X		
Cl		X				X			X
Yo	X			X					X
Ad	X				X		X		
Re	X			X			X		
Aw	X					X		X	
Ja	X					X			X
Je	X					X			X
Ce	X			X			X		
Vi	X			X			X		
Ju	X					X			X
Ada	X					X	X		
Ca	X				X				X
No	X			X			X		
Ra	X			X					X
Jan	X			X					X
Fe	X				X				X
TOTAL %	95,83	4,17		41,67	20,83	37,5	41,67	4,17	54,16

Aquesta graella està distingida en tres apartats: cançó, instrument i dansa i, cada un d'aquests apartats està dividit en tres: sí recorda, sí recorda però sense especificar i no recorda. Podem observar que la gran majoria dels alumnes sí recorden la cançó apresada de Catalunya i gairebé un 50% recorda l'instrument i la dansa. Tot i això, podem observar que alguns infants recorden que s'ha treballat un instrument però no recorden el seu nom. Finalment, la dansa és el que menys recorden, en general.

El segon país que es va treballar va ser el Marroc i, a continuació, veurem una taula com l'anterior que ens indicarà el percentatge d'infants que han

recordat la cançó i l'instrument treballat, el percentatge total dels que se'n recorden però no saben especificar i el percentatge dels que no se'n recorden.

Infant	Cançó			Ins.		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu	X			X		
Do	X				X	
Ha	X				X	
Al		X			X	
Bi	X					X
Ay	X			X		
Ru	X			X		
Ade	X				X	
Cl	X			X		
Yo	X			X		
Ad	X				X	
Re	X			X		
Aw	X					X
Ja	X					X
Je	X					X
Ce	X			X		
Vi	X			X		
Ju		X				X
Ada	X			X		
Ca	X			X		
No	X			X		
Ra	X				X	
Jan	X			X		
Fe	X					X
TOTAL %	91,67	8,33		50	25	25

En aquesta graella podem observar que la majoria dels infants recorden la cançó treballada i que un 50% recorden l'instrument i el seu nom. Respecte de l'instrument, cal dir que, un 25% dels alumnes han recordat que es va treballar un instrument però no recordaven el seu nom, en concret. Alguns d'ells recordaven la forma de l'instrument i com s'havia de tocar per tal que sonés.

Durant la sessió on es treballava el Senegal, vam poder aprendre una cançó, vam tocar un instrument típic del país i, vam poder veure un vídeo que ens ensenyava com es feia un djembé i com ballaven a l'Àfrica. La taula següent ens mostra els resultats:

Infant	Cançó			Ins.			Vídeo		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu	X			X					X
Do		X		X					X
Ha	X			X			X		
Al		X			X				X
Bi	X			X			X		
Ay	X			X			X		
Ru	X			X					X
Ade	X			X			X		
Cl		X		X			X		
Yo	X					X			X
Ad	X			X			X		
Re	X			X			X		
Aw	X					X	X		
Ja	X					X			X
Je	X					X			X
Ce	X			X			X		
Vi	X			X			X		
Ju			X	X					X
Ada	X			X			X		
Ca	X			X					X
No	X			X					X
Ra	X				X		X		
Jan	X			X			X		
Fe	X				X				X
TOTAL %	83,33	12,5	4,17	70,83	12,5	16,67	54,17		45,83

En aquesta taula podem observar que més del 50% dels infants han recordat tot el que es va fer durant la sessió de la música del Senegal. Podem veure que més del 80% recorden la cançó i el seu nom, un 70,83%

recorda l'instrument i el seu nom i, un 54,17% dels infants recorden el vídeo on es veia com es feia un djembé, l'instrument treballat, i com ballaven.

A continuació, vam treballar la música de l'Equador, que com a la sessió del Senegal, vam fer una cançó, un instrument i vam veure un vídeo d'una dansa.

Infant	Cançó			Ins.			Vídeo		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu	X			X					X
Do	X					X			X
Ha	X			X			X		
Al	X				X				X
Bi	X			X			X		
Ay		X		X					X
Ru	X			X					X
Ade	X				X		X		
Cl	X					X	X		
Yo	X			X					X
Ad	X			X			X		
Re	X			X			X		
Aw	X					X	X		
Ja	X					X			X
Je	X					X			X
Ce	X			X			X		
Vi	X			X					X
Ju			X	X					X
Ada	X			X			X		
Ca	X					X			X
No	X			X					X
Ra	X					X	X		
Jan	X			X			X		
Fe	X					X			X
TOTAL %	91,66	4,17	4,17	58,33	8,33	33,34	45,83		54,17

Com veiem, un 91,66% dels infants recorden la cançó treballada i el seu nom, un 58,33% recorden l'instrument i un 45,83% recorden el vídeo de la dansa de l'Equador.

De República Dominicana, l'últim país, com a les sessions anteriors, es va treballar una cançó, un instrument i un vídeo on ens mostrava una dansa.

Infant	Cançó			Ins			Vídeo		
	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO	SÍ	S.E.	NO
Hu		X		X					X
Do	X					X			X
Ha	X				X		X		
Al	X				X				X
Bi	X				X		X		
Ay		X			X				X
Ru	X			X					X
Ade	X				X				X
Cl		X			X				X
Yo	X			X					X
Ad	X			X			X		
Re	X			X			X		
Aw	X					X	X		
Ja		X				X			X
Je	X					X			X
Ce	X			X			X		
Vi	X			X			X		
Ju			X			X			X
Ada	X			X			X		
Ca	X					X			X
No	X			X					X
Ra	X			X			X		
Jan	X			X			X		
Fe	X					X			X
TOTAL %	79,16	16,67	4,17	45,83	25	29,17	41,67		58,33

Aquesta taula ens mostra que un 79,16% dels infants recorda la cançó treballada i un 16,67 la recorda però no especifica el nom. També, observem que, quasi un 50% dels infants recorda l'instrument treballat i el

vídeo de la dansa. Tot i això, la dansa és el que menys recorden, respecte de la música de República Dominicana treballada.

Com podem observar en les cinc taules anteriors, és a dir, sobre els cinc països treballats, és que, en comparació amb les entrevistes inicials, els infants han adquirit nous coneixements sobre la música del seu país d'origen i sobre la música dels diferents països d'origen dels seus companys.

Per tal de comparar els resultats de l'entrevista inicial sobre si els infants tenien interès en conèixer músiques de diferents països, a l'entrevista final se'ls va tornar a qüestionar sobre això.

Infant	SÍ	NO
Hu	X	
Do		X
Ha	X	
Al	X	
Bi	X	
Ay	X	
Ru	X	
Ade	X	
Cl	X	
Yo	X	
Ad	X	
Re	X	
Aw	X	
Ja	X	
Je	X	
Ce	X	
Vi	X	
Ju	X	
Ada		X
Ca		X
No	X	
Ra	X	
Jan		X
Fe	X	

En aquesta taula podem observar que un 83,33% dels infants tenen interès en continuar sabent més música de diferents països. És a dir, els agradaria tenir més coneixements sobre diferents músiques.

Comparant amb la taula de l'entrevista inicial, en l'apartat anterior, podem observar que ha augmentat una mica aquest sentiment de voler conèixer més.

Per acabar de tancar les preguntes sobre la intervenció, vam demanar als infants que en diguessin si els hi havia agradat les sessions realitzades a l'hora de música i, què els hi havia agradat més.

Seguidament, veurem si ha agradat la intervenció i què els ha agradat més, en general.

Infant	SÍ	NO	CANÇÓ	INSTRUMENT	DANSA	QUIN/A?
Hu	X		X			MARROC
Do	X		X			MARROC
Ha	X		X			CATALUNYA
Al	X			X		GÜIRO
Bi	X		X			CATALUNYA
Ay	X		X			TOT
Ru	X			X		GRALLA
Ade	X		X			REP. I EQ.
Cl	X		X			TOT
Yo	X			X		GRALLA
Ad	X				X	TOT
Re	X		X			REP. DOM.
Aw	X				X	TOT
Ja	X		X			MARROC
Je	X		X			REP. DOM.
Ce	X		X			TOT
Vi	X		X			EQ. I CAT.
Ju	X			X		DJEMBÉ
Ada	X			X		DJEMBÉ
Ca	X				X	TOT
No	X		X			MARROC
Ra	X		X			EQUADOR
Jan	X		X			EQUADOR
Fe	X		X			SENEGAL
TOTAL %	100		66,67	20,83	12,5	

Com podem observar, el 100% dels infants els ha agradat tot el que s'ha treballat durant la intervenció i a la majoria el que més els ha agradat ha estat les cançons. En segon, els instruments i, per últim les danses o vídeos de les danses.

Tal i com vam acabar l'entrevista inicial, vam acabar l'entrevista final. Es va preguntar als infants amb quins companys/es els agradava més jugar. A partir de les respostes dels infants, es va realitzar un sociograma per tal d'observar si les relacions entre ells havien canviat respecte del principi.

Els resultats han estat totalment diferents ja que, el sociograma final (veure annex 5) ens mostra que les relacions han augmentat, que hi ha més relació entre tots ells. Tot i això, segueixen predominant els mateixos infants que ho feien de bon principi. Podrem veure que hi ha dos infants que semblen els nuclis que uneixen a tots els altres infants, és a dir, hi ha dos infants que són al centre i les altres relacions surten a partir d'aquests.

6. Conclusions

En aquest últim apartat del treball, trobarem diversos apartats que faran referència a tot el treball realitzat. Una primera part amb la interpretació, a partir de la relació amb el marc teòric, que podem donar sobre els resultats obtinguts de la intervenció, una segona part amb les limitacions que s'han pogut tenir durant la realització d'aquest treball i les possibilitats millores que pot tenir en l'aplicació didàctica i, un últim apartat on es donarà la opinió personal sobre l'aprenentatge adquirit durant tot el procés d'aquest treball.

6.1. Interpretació dels resultats

Per començar, la mestra havia de complir unes habilitats específiques, envers el llenguatge musical, i també, conèixer el grup- classe i les seves necessitats per tal d'ajustar-se a la seva realitat. Podem confirmar, doncs, que amb aquesta intervenció hem sabut partir dels interessos dels infants i de la seva realitat. També, tal com vam veure a l'apartat de teoria, és molt important treballar cançons, audicions, instruments i danses en aquestes edats i, és per això, que en aquesta intervenció s'han tractat cançons, danses i instruments.

Durant la intervenció s'han treballat cada un dels països d'origen dels infants a partir de la música perquè, tal com vam veure a la teoria, la música és una característica molt important de cada cultura i, és per això que aquesta pràctica s'ha basat en la música per tal de conèixer les individualitats de cada infant.

Com hem vist, la intervenció s'ha portat a terme en hores específiques de música però, en altres moments, com hem pogut veure en els resultats de l'observació, també s'ha fet música i s'ha continuat treballant aquesta pràctica. És a dir, quan els infants estaven realitzant altres activitats, o bé

demanaven cantar les cançons apreses o bé se'ls animava a fer-ho. Per tant, tal com ens deien al llibre "La música a l'escola infantil (0-6)", el llenguatge musical ha estat present en molts instants de la vida diària dels infants i, d'aquesta manera, s'han pogut potenciar altres capacitats implícites en la música. També, hem pogut observar, a partir dels comentaris que anaven sorgint dels infants, que aquests han pogut decidir, en molts moments, quina era la cançó que més els agradava i, lliurement, la cantaven.

A partir d'aquesta pràctica, els infants han pogut conèixer un ventall més ampli de la cultura musical i, d'aquesta manera, poder manifestar la seva opinió personal.

Respecte a les relacions i coneixement de l'altre, vam veure que una de les grans necessitats de l'ésser humà és sentir-se estimat, acollit, respectat i valorat per allò que un és. Per tant, per tal de satisfer aquestes necessitats, és necessari l'acció de l'altre i el coneixement de l'altre. A partir de l'observació i dels comentaris dels infants, hem observat que els infants s'han sentit valorats per allò que són i, en conseqüència, estimats. És a dir, tant per part nostra com per part dels companys, els infants s'han sentit respectats i acollits.

Tot i això, el més important per tal d'establir relacions amb els altres, és conèixer-se a un mateix, tant la cultura com el propi caràcter, per tal de poder obrir-nos als altres i a la societat. Com hem vist, en les entrevistes, quan es va preguntar als infants sobre els coneixements musicals del seu país d'origen, en un principi, la majoria no tenien coneixements i, després de la intervenció, es va veure un gran canvi ja que la major part van expressar que sí tenien coneixements sobre aquest tema. Per tant, aquesta pràctica ha ajudat en el coneixement d'un mateix i de la seva realitat. Ha estat un primer pas per tal d'obrir-se al grup i conèixer-lo.

Tal com deien Pere Darder i Eva Bach (2004), l'aprenentatge significatiu és fruit de l'emoció, a partir de la vinculació afectiva amb allò que s'està fent o

coneixent. Per tant, la intervenció ha estat molt significativa pels infants ja que s'ha treballat la música de la seva cultura d'origen i, per consegüent, hi havia un vincle afectiu important.

Goleman (1996), comentava que és molt important que la família i l'escola estiguin units per tal d'afavorir en l'aprenentatge emocional dels infants. És per això que, des d'un principi, es va voler comptar amb les famílies dels infants per tal d'anar a la una i poder oferir als infants, coneixements sobre el seu país d'origen. Com que no es va poder aconseguir aquest acompanyament per part de les famílies, es va realitzar un concert per fer-les partícips del que s'ha treballat.

Respecte als sociogrames realitzats abans i després de la intervenció, podem observar que les relacions han augmentat considerablement però aquesta no pot ésser una eina molt fiable ja que, les relacions que s'estableixen en aquestes edats no són molt estables degut a la rivalitat constant que mostren, a conseqüència de l'egocentrisme que encara és present als cinc anys. Tot i això, a partir de les sessions, hem ajudat en el coneixement de l'altre i, per tant, és possible que les seves relacions siguin més estables.

La mestra, en l'aspecte de les relacions entre els infants, ha de ser un model de respecte, tolerància, comprensió i solidaritat. I, podem afirmar que sempre s'ha intentat tenir un tracte igualitari per tots els infants, mostrant interès per la seva cultura i respectant les característiques individuals de cada un. Aquest model, ha ajudat per tal que els infants el segueixin i també mostrin molt respecte i valoració cap a la cultura d'origen de cada company.

L'escola on s'ha realitzat aquesta pràctica, tal i com hem comentat, és una escola amb molta diversitat cultural i és un fet que s'ha d'aprofitar ja que pot enriquir molt com a persones i com a societat. Tal com explicaven G. Chauveau i E. Rogovas Chauveau (1991), han d'estar motivats davant d'aquesta multiculturalitat i, per tant, tenir una actitud positiva envers

aquesta realitat social. En aquest cas, durant tota l'estada, s'ha mostrat aquesta actitud positiva que, ha servit de model per tal que els infants també hagin mostrat interès per conèixer i respectar les diferents cultures.

Els infants d'aquesta escola, on hi ha molta diversitat cultural, s'han sentit molt estimats, respectats i valorats ja que hem expressat, en tot moment, interès per conèixer la seva cultura i poder aprendre d'ells. Per tant, haurem ajudat a millorar l'autoestima de cada infant.

Tal com diu E. Verne (1987), la millor actuació davant una escola multicultural és ensenyar i aprendre les diferents cultures, ja siguin majoritàries o minoritàries, per tal de reconèixer el valor de les altres cultures. Com hem comprovat, aquesta intervenció es basa, completament, en ensenyar i aprendre de les diferents cultures d'origen dels infants.

A partir de les entrevistes realitzades als infants, abans i després de la intervenció, podem observar que, en general, el seu coneixement, tant el propi com el dels seus companys, ha augmentat considerablement. Si es fa una comparació de les dues entrevistes, observem que la majoria dels infants han sabut indicar de quin país d'origen era cada un dels seus companys i, el propi. Per tant, hem ajudat en el seu coneixement i en el coneixement dels altres.

Pel que es pot observar en els vídeos de la intervenció, els infants sempre han mostrat més interès a l'hora de cantar i a l'hora de tocar els instruments ja que han estat activitats més vivencials. El fet que algunes danses no es poguessin realitzar i que s'hagin hagut de visionar, ha fet que perdés, en part, la significació. Aquest fet, també es pot observar en les entrevistes finals, on els infants havien de recordar tot el que s'havia treballat durant la intervenció. Podem veure que, el que menys recorden, en general, són les danses o el visionat d'aquestes.

Com a conclusió general, podem afirmar, a partir de les diferents tècniques de recollida de dades que s'han utilitzat, que els infants han augmentat el seu coneixement respecte d'ells mateixos i dels altres i, per tant, aquest fet

ajudarà a crear nous vincles afectius. Tot i això, sabem que hi ha altres variables que han pogut influir.

6.2. Limitacions i millores

En general, han estat poques les limitacions que s'han pogut tenir durant la realització d'aquest treball però, una de les grans limitacions ha estat no poder aconseguir que les famílies participessin d'aquesta pràctica. La intenció era extreure informació sobre la música dels països d'origen dels infants i convidar a les famílies a participar durant alguna sessió de música. D'aquesta manera, la pràctica hagués estat més significativa pels infants i més vinculada a la seva realitat. Tot i aquesta gran limitació, el fet que s'hagi realitzat un concert amb les famílies de públic, ha estat una bona manera de poder fer-les partícips d'una part del treball que han realitzat els seus fills/es.

Durant la intervenció també hi ha hagut alguna petita limitació ja que no hem pogut realitzar algunes danses i algun instrument no s'ha pogut ensenyar per tal que el toquessin, tot i que s'han vist alguns vídeos de com sonava. Tot i aquestes petites dificultats o imprevistos, s'ha pogut treballar la música de cada país d'origen dels infants.

A partir d'aquestes limitacions, podem trobar quines serien les possibles millores d'aquest treball. És a dir, per començar, una de les grans millores i que aportaria un enriquiment al treball, seria que les famílies poguessin participar durant tot el procés d'aquesta pràctica. D'aquesta manera, com ja hem comentat, la pràctica seria més significativa. També, es podria millorar la intervenció poden realitzar i preparar totes les danses i aconseguir ensenyar als infants, tots els instruments.

Aquest treball i aquesta intervenció hagués ajudat molt més a conèixer el grup- classe si es pogués treballar durant tot el curs. D'aquesta manera, a més de treballar la música, més en profunditat, de cada país, també

s'hagués pogut treballar les seves costums, la seva roba, els animals característics, etc. És a dir, s'hagués pogut treballar, en general, el país d'origen de cada un dels infants.

La música i la multiculturalitat a l'aula, és un treball que pot ajudar en el coneixement de l'altre i, en conseqüència, en les relacions i convivència social. Per tant, aquest treball s'hauria de realitzar a totes les escoles perquè, actualment, gaudim d'una gran diversitat cultural a la nostra societat i, ens ajudaria a l'hora de respectar i valorar la diversitat.

6.3. Valoració personal

Per una banda, el tema de la música m'interessava molt perquè penso que és un llenguatge que ajuda en el desenvolupament de moltes capacitats i també, perquè agrada molt als infants. Per altra banda, l'escola on volia realitzar la intervenció és un centre amb molta diversitat cultural i vaig voler fusionar aquests dos temes. Per tant, vaig preguntar-me si podia ajudar en el coneixement propi i mutu dels infants de l'aula, a partir de treballar les músiques dels països d'origen d'aquests.

El primer que vaig fer va ser començar a buscar informació sobre aquests temes, és a dir, del coneixement i relacions entre infants, de la música a l'Educació Infantil i de la multiculturalitat a l'escola. Vaig observar que era possible i vaig començar a preparar la intervenció i a buscar les tècniques de recollida de dades que em permetessin analitzar la pràctica.

Finalment, a partir de les dades obtingudes, he pogut observar que els infants han augmentat el seu coneixement sobre la música dels països dels seus companys i del propi. Per tant, el meu objectiu es va complir.

Durant tot el procés de la intervenció m'he sentit molt útil i que feia sentir estimats a cada un dels infants, almenys és això el que em feien arribar amb els seus comentaris. Durant tota l'estada a l'escola, tant els infants

com les mestres, m'han animat molt a continuar la pràctica ja que es podia palpar que els infants estaven molt motivats i tenien moltes ganes de seguir aprenent i coneixent músiques noves i de diferents països.

Com a futura mestra he pogut adquirir nous aprenentatges durant aquesta intervenció ja que m'he adonat que els infants han agraït molt tot el que els ensenyava i, per tant, he pogut observar que podem treballar qualsevol cosa amb els infants que estigui ben plantejada i que els motivi. És a dir, hem d'intentar fer activitats que siguin properes als infants per tal que siguin més significatives. D'aquesta manera els infants mostraran més interès per aprendre i adquirir nous coneixements. També, aquesta pràctica m'ha ajudat a acabar de veure que els infants necessiten l'atenció de la mestra i sentir-se estimats i valorats per ella. Els agrada que els preguntis per la seva vida, les seves costums, la seva família, etc. i que els escoltis amb atenció.

Per concloure, gràcies a aquest treball, he obtingut una nova manera de tenir en compte a cada un dels infants, fer-los sentir estimats i valorats i, per tant, tenir present les seves individualitats.

7. Bibliografia i webgrafia

ALSINA, Pep. *Educación musical para una educación de calidad*. [Versió electrònica]. Revista Eufonía 30, 2004.

ALSINA, Pep; DÍAZ, Maravillas; GIRÁLDEZ, Andrea. *La música en la escuela infantil (0-6)*. Barcelona: Graó, 2008.

BACH, Eva; DARDER, Pere. *Sedueix-te per seduir. Viure i educar les emocions*. Barcelona: Edicions 62, 2004.

BLANCO, Ángel; GÓMEZ, Joana; BELTRAN, Francesc. *Estratègies de recollida de dades*. Barcelona: Editorial UOC, 2008.

BONAL, Ester; CASAS, Marta; CASAS, Núria. *Diversita't*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2008.

Como tocar el Guiro [en línia]. Youtube. <<https://www.youtube.com/watch?v=hgLzxAmRh8o>>. [Consulta: 21 de març de 2014].

Danza Folklorica Ecuatoriana [en línia]: Youtube. <<http://www.youtube.com/watch?v=arSHYDLUDHw>>. [Consulta: 14 de març de 2014]

DE LARA GUIJARRO, Enriqueta; BALLESTEROS, Belén. *Métodos de investigación en educación social*. Madrid: UNED, 2007.

EPELDE LARRAÑAGA, A.. "La interculturalidad en la educación a través de la música infantil". *Dedica. Revista de Educação e Humanidades*, 2011, Núm. 1, (març), pàgs. 273-292.

FOLI (there is no movement without rhythm) [en línia]: Youtube. <<https://www.youtube.com/watch?v=IVPLIuBy9CY>>. [Consulta: 7 de març de 2014].

GIMENEZ, Toni. *La volta al món en 25 cançons. Vol 1*. Barcelona: La Galera, 2004.

GIMENEZ, Toni. *La volta al món en 25 cançons. Vol 2*. Barcelona: La Galera, 2004.

GONZALEZ, Olga. *Cançons d'arreu del món*. Barcelona: L'abadia de Montserrat, 2009.

Gralla - Polca d'Ours.mpg [en línia]: Youtube. <<https://www.youtube.com/watch?v=LjSqRJhF7i0>>. [Consulta: 21 de febrer de 2014].

JORDÁN, José Antonio. *L'educació multicultural*. Girona: CEAC, 1992.

JORDÁN, José Antonio. *La escuela multicultural. Un reto para el profesorado*. Barcelona: Ediciones Paidós, 1994.

Lenin's All Star Dancers - Baile Típico Rep. Dominicana [en línia]: Youtube. <<https://www.youtube.com/watch?v=6MaPPUqm7ug>>. [Consulta: 10 de març de 2014].

MONTÓN, María José. *La integració de l'alumnat immigrant al centre escolar*. Barcelona: Graó, 2003.

PALACIOS, José Luis. *Técnicas de investigación social para servicios socioculturales*. Granada: Ed. CEMCI, 1999.

PEÑARANDA, Daniela; VERCHER, V. Josep; NOGALES, F. Vicent; BELTRÁN, Álvaro. *Educació Infantil. Temari vol.1*. València: Editorial CEP, 2007.

RIBA, Carles- Enric. *La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: Editorial UOC, 2007.

Rondador ecuatoriano. Contribución 1 [en línia]. Youtube. <<https://www.youtube.com/watch?v=NI32TU5NiVM>>. [Consulta: 10 de març de 2014].

RUIZ OLABUÉNAGA, José Luis; ISPIZUA, M. Antonia. *La descodificación de la vida cotidiana. Métodos de investigación cualitativa*. Bilbao: Universitat de Deusto, 1989.

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya [en línia]: *Currículum de segon cicle d'Educació Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. <<http://www.xtec.cat/web/curriculum/infantil/curriculum>>. [Consulta: 30 de març de 2014].

ANNEXOS

Annex 1: DVD documental de la intervenció

Annex 2: Entrevistes a les famílies

Necessitaria informació sobre les diferents cançons, instruments i danses dels següents països: Marroc, Senegal, República Dominicana, Equador i Catalunya. A través de la xarxa ja he trobat algun tipus d'informació però necessito saber, de cada família, quines són les músiques tradicionals del seu país d'origen.

- Quin és el vostre país d'origen? Senegal, Marroc, República Dominicana, equador o Catalunya?
- Quina és la vostra població o regió d'origen?
- Podries explicar, breument, quines són les característiques principals de la música del vostre país d'origen?
- Quins són els instruments tradicionals del vostre país d'origen?
- Podries citar alguns autors o algunes cançons del vostre país d'origen?
- Si sabeu alguna cançó per a infants, podríeu referenciar-la o citar-la textualment?
- Quina o quines són les danses tradicionals del vostre país d'origen?
- Per acabar, estaríeu disposats a venir a l'escola a cantar alguna cançó, tocar algun instrument o ballar alguna dansa tradicional del vostre país?

Annex 3: Entrevistes inicials i finals als infants

Inicials:

- Disposem del llistat dels infants de l'aula de P5 i es demana a l'entrevistat que digui, infant per infant, si sap de quin país són la família de cada un. També, del país d'origen de l'infant entrevistat.
- Si no és d'origen català. Has visitat el teu país d'origen? Quantes vegades? Tens família (avis, tiets, cosins, etc.)?
- Si no és d'origen català. Coneixes música del teu país d'origen? Dansa, cançó o instrument? Quin/a?
- Coneixes música de Catalunya? Dansa, cançó o instrument? Quin/a?
- Coneixes músiques d'altres països? Quins/es?
- T'agradaria conèixer músiques d'altres països?
- Per últim, amb quin infant t'agrada més jugar? Per què?

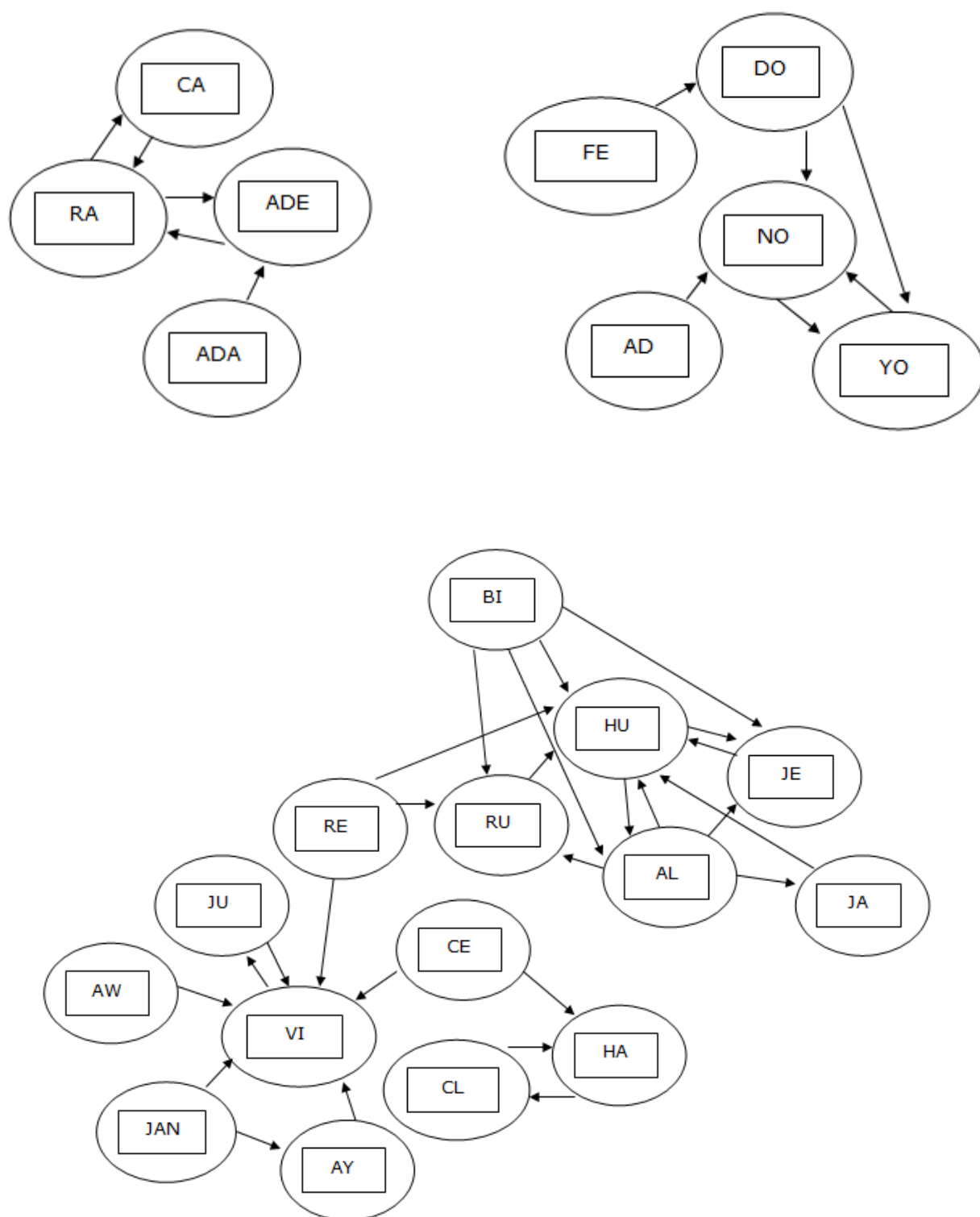
Finals:

- Disposem del llistat dels infants de l'aula de P5 i es demana a l'entrevistat que digui, infant per infant, si sap de quin país són la família de cada un. També, del país d'origen de l'infant entrevistat.
- Si no és d'origen català. Has visitat el teu país d'origen? Quantes vegades? Tens família (avis, tiets, cosins, etc.)?
- Si no és d'origen català. Coneixes música del teu país d'origen?
- Coneixes música de Catalunya?
- Coneixes músiques d'altres països?
- Quins països hem estat treballant a les hores de música?

- Què recordes de la música que hem treballat de Catalunya?
- Què recordes de la música que hem treballat del Marroc?
- Què recordes de la música que hem treballat de Senegal?
- Què recordes de la música que hem treballat d'Equador?
- Què recordes de la música que hem treballat de República Dominicana?
- T'ha agradat tot el que hem treballat? Què t'ha agradat més?
- T'agradaria conèixer més músiques d'altres països?
- Per últim, amb quin infant t'agrada més jugar? Per què?

Annex 4: Sociograma inicial

Annex 5: Sociograma final

